

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Bertus Boivin / Eric van der Bilt
in samenwerking met Roelof Huisman

15

Fietsroute

Landgoed Rheebruggen

en de bossen van
Dwingeloo en Uffelte

Landgoed Rheebruggen

Gedurende de hele fietstocht was de westelijke hemel dreigend donker, maar het bleef bij een paar spatten regen. Toen we het er na afloop van de fietstocht met de cafébaas over hadden, wees hij in de verte: 'De bui komt niet over de berg heen'. De berg, dat is de Havelterberg. We fietsten vanmiddag, langs Landgoed Rheebruggen, over het Dwingelderveld, langs de Wapserveensche Aa, door het Westertzand en Oostertzand en langs de Havelterberg. In totaal 37 kilometer, waarvan meer dan 25 kilometer over de mooiste fietspaden. Deze route is een van de twintig wandel- en fietsroutes die in het boek 'Have en goed' staan. Een boek over het cultureel erfgoed van Stichting Het Drentse Landschap.

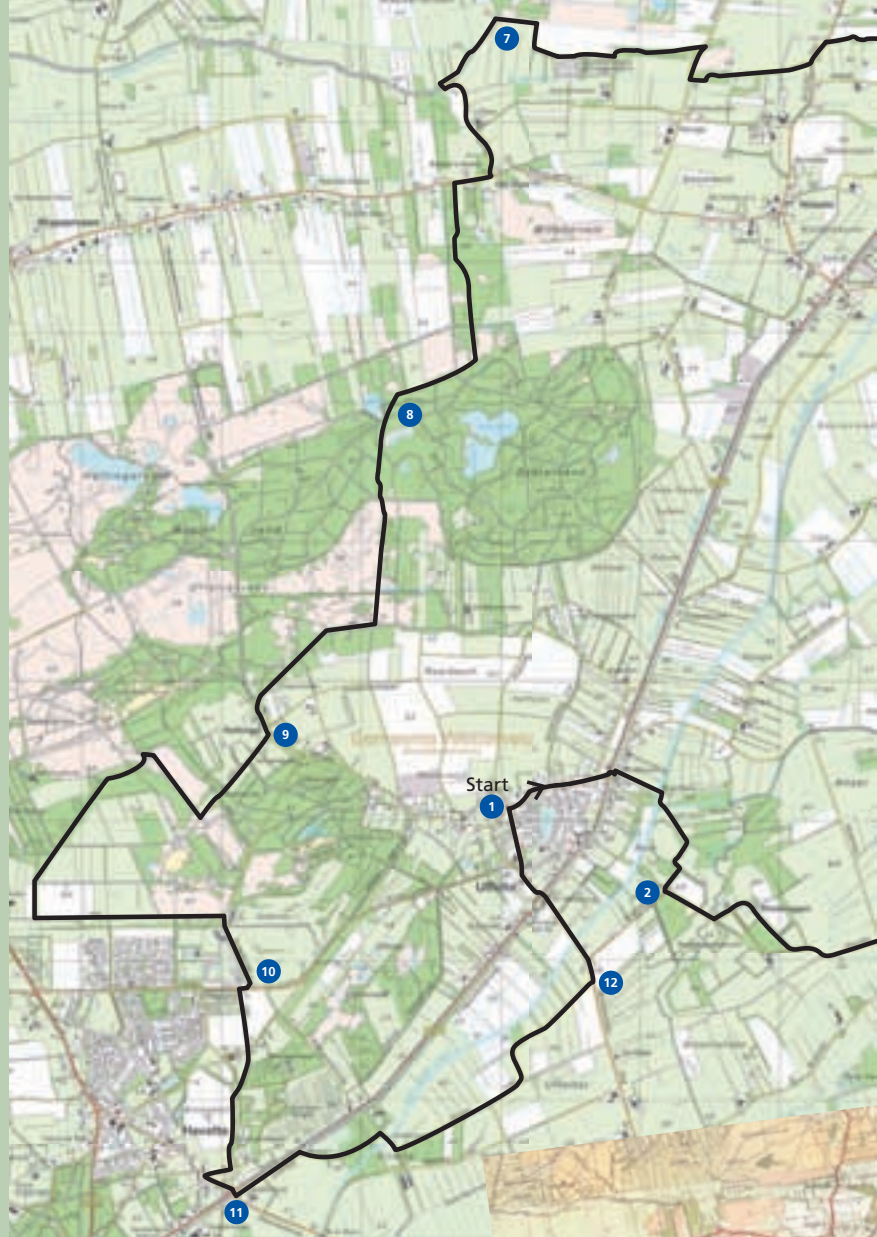
1 Vanaf het kruispunt fietst u richting Dwingeloo. Dorpsstraat blijven volgen tot aan de Drentsche Hoofdvaart. De brug oversteken, even links en dan rechts, de Reestweg. Vervolgens de brug over de Oude Vaart over en rechtsaf het zandpad volgen. Dit pad blijven volgen tot een klinkerweg.

Begin zeventiende eeuw liet de Hollandsche Compagnie van de Dieverder en Leggeler Smilder venen vanaf Meppel de Dwingelerstroom bevaarbaar maken om hun turf vanuit Hoogersmilde te kunnen afvoeren. Na verloop van tijd ging de beek de Oude Vaart heten. Het was steeds een probleem om voldoende water in de vaart te houden en halverwege de achttiende eeuw liet de Landschap Drenthe ten westen van de Oude Vaart de huidige Drentsche Hoofdvaart aanleggen.

2 Op de klinkerweg gaat u linksaf. U komt langs de boerderijen van Landgoed Rheebruggen van Het Drentse Landschap. De klinkerweg steeds blijven volgen tot u bij een wegwijzer komt (KP 55). Hier gaat u linksaf richting Dwingeloo.

Landgoed Rheebruggen werd in de middeleeuwen gesticht aan de oostoever van de Dwingelerstroom. Het werd in 1382 voor het eerst vermeld toen ene Evert van Eshen belasting over 'Rederbroec' aan de bisschop van Utrecht betalen moest. Later was het landgoed enkele eeuwen in bezit van de familie Van den Clooster. Belangrijke bron van inkomsten voor de familie was de verkoop van hout. Begin negentiende eeuw telde Rheebruggen vijf pachtboerderijen. Het huis zelf werd in 1835 afgebroken, toen de eigenaar er geen huurder voor kon vinden. Als u in de scherpe bocht (bij Rheebruggen 10) naar rechts kijkt, ziet u een klein bergje tussen de bomen liggen: Borgbarchien. Hier lag in de middeleeuwen een motte: een vluchtheuvel met een houten woontoren.

Sinds 1972 is Het Drentse Landschap eigenaar van Landgoed Rheebruggen. Geprobeerd wordt om het landgoedkarakter zo goed mogelijk in stand te houden. Op beheerboerderij Rheebruggen 8 wordt nog ouderwets 'geboerd'. Limousin-runderen beweiden de groenlanden. Hun mest wordt op de akkers van het landgoed ondergeploegd. Het Drentse Landschap verbouwt er haver, rogge en andere gewassen die voornamelijk als wintervoer voor het eigen vee worden gebruikt.

Clemenskerk bij Havelte

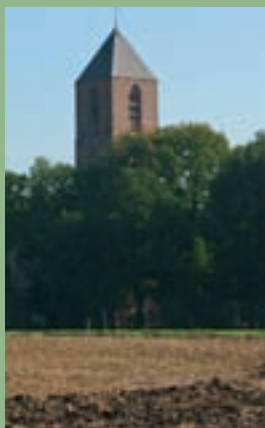

foto: Hans Dekker

Startpunt Hoek Dorpsstraat/
Schoolstraat in Uffelte.

GPS-coördinaten startpunt
N 52° 47' 26.39" / O 06° 16' 39.35"

Knooppunten Waar mogelijk
is met KP-cijfers de relatie met
knooppunten van het Drentse
Fietsroutenetwerk gelegd
(www.fietsendrenthe.nl)

Lengte route Circa 37 km.

Benodigde tijd 3 à 3,5 uur.

Openbaar vervoer Naar Havelte
met buslijn Assen-Meppel, uit-
stappen halte Centrum (fietsen
naar punt 11 in de route). Zie
www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

Fietsverhuur Vredenburg Bike
Totaal, Piet Soerplein 5, 7971 CR
Havelte, (0521) 24 14 42,
www.vredenburgbiketotaal.nl.

3 Wanneer u in Ansen aange-
komen bent, gaat u op de drie-
sprong rechtsaf en even later bij
het bord Kerkdijk links. Ongeveer
100 meter na huisnummer 22
gaat u rechts. U bent op de Oude
Dwingelerdijk. Na ongeveer 100
meter moet u rechts aanhou-
den, de Grote Veldweg. Aan het
eind van de verharde weg gaat
u rechtdoor het fietspad op. U
bent nu in het Nationaal Park
Dwingelderveld.

We fietsen langs de Anserdennen,
het meest westelijke deel van het
Dwingelderveld. Deze bossen zijn
een eeuw geleden aangelegd om de
zandverstuivingen vast te leggen.
De grond was er te arm om tot
landbouwgrond te worden ontgonnen.

4 Aan het eind van dit
schelpenfietspad (KP 56) gaat u
linksaf een asfaltpad op. Bij de
paddenstoel op de driesprong
moet u linksaf. (Als u de heide
van het Dwingelderveld wilt zien,
kunt u hier het beste een klein
stukje rechtsaf gaan.) Op de krui-
sing neemt u rechtsaf over de dam
het Anserpad richting Dwingeloo.

5 Op de driesprong van fietspa-
den (KP 86) neemt u linksaf het
schelpenpad richting Wittelte.
Voor boerderij Olden Hut (KP 84)
gaat u rechtsaf en na de havezate
Oldengaerde neemt u het fiets-
pad linksaf. Op de kruising
(KP 78) gaat u rechtdoor en dan
over de Oude Vaart naar de
Drentsche Hoofdvaart.

Oldengaerde is een van de best
bewaarde Drentse havezaten. In
zijn huidige vorm stamt het huis uit
1717. Aalt Willem van Holthe kocht
Oldengaerde in 1808. Hij was een van

de rijkste en invloedrijkste mannen
in Drenthe. Van Holthe was ook de
eigenaar van Rheebruggen die het huis
liet afbreken en het hout en de stenen
als bouw materiaal verkocht.
Vanaf het fietspad langs het huis ziet
u in het park een grote duiventil op
palen. Het houden van duiven was
indertijd voorbehouden aan de adel.

6 Bij de Drentsche Hoofdvaart
moet u rechtsaf. Vervolgens de
brug over, even rechts en dan
direct linksaf en alsmaar recht-
door blijven fietsen. Aan het eind
van het fietspad (KP 79) moet u
op de klinkerweg linksaf en na
150 meter rechtsaf. Aan het eind
van dit fietspad gaat u rechtsaf
en nu na 250 meter linksaf. Aan
het eind van dit fietspad geko-
men gaat u linksaf en direct
rechts.

7 Aan het eind van het fietspad
(KP 77) gaat u linksaf langs de
sloot. Dit is de Wapserveense
Aa. U gaat de brugduiker over
en vervolgt uw weg naar links.
Bij de Wapserveenseweg (KP 03)
moet u rechtsaf. Na 250 meter
neemt u linksaf het schelpenfiets-
pad richting Uffelte.

Er is weinig van de oorspronkelijke
Wapserveense Aa overgebleven.
Tot de 'normalisatie' in de jaren vijftig
was het een kronkelend riviertje.
Enkele kilometers verderop komt de
Wapserveense Aa samen met de
Vledder Aa om als Steenwijker Aa
verder te gaan. De Vledder Aa heeft
in het Nationaal Park Drents-Friese
Wold inmiddels zijn oude meanders
teruggekregen. Hopelijk breekt
die tijd ook eens weer aan voor de
Wapserveense Aa.

foto: Hans Dekker

Limousins-runderen op Rheebruggen

Situatie circa 1905

Landgoed Rheebruggen

8 U volgt het fietspad een heel eind tot een driesprong van fietspaden (ter hoogte van het rechts van het pad gelegen Bosveen). Daar gaat u linksaf over een rooster richting Uffelte. Aan het eind van het fietspad (KP 52) neemt u het volgende fietspad rechtsaf richting Havelte. Ook bij de 30 meter verderop staande paddenstoel rechtdoor richting Havelte blijven volgen. Bij de volgende paddenstoel moet u linksaf, nog steeds richting Havelte.

Het fietspad volgt min of meer de grens van het Westersand en het Oostersand. Dit is een typisch stuifzandlandschap: uitgestoven laagten en hoge zandduinen. Het gebied wordt begraasd met hooglanders. Laagten als het Bosveen en het Brandeveen waren vroeger volgegroeid met veen dat inmiddels grotendeels vergraven is. U kruist het tussen twee hoge wallen gelegen voormalige Uffelter Boervaartje. In de negentiende eeuw werd hierlangs turf uit het Uffelterveen opgehaald en naar de Drentsche Hoofdvaart gebracht.

9 Hierna neemt u het eerste fietspad rechts langs de schaapskooi. Dit fietspad maakt een scherpe bocht naar rechts. Vervolgens moet u op een T-kruising van schelpenpaden bij een heideveld linksaf. Dit fietspad steeds blijven volgen. Aan het eind van het pad neemt u linksaf een verhard smal fietspad. U komt uit bij de Golfclub Havelte waar u rechtsaf gaat.

Links van het pad ligt de schaapskooi van de Holtinger schaapskudde. In het bos is een aantal grafheuvels uit de ijzertijd vrijgemaakt van opslag. Ze stammen uit de laatste eeuwen voor

het begin van de jaartelling. Het zijn zogeheten brandheuvels: de doden werden op een brandstapel gecremeerd waarna over de verbrandingsresten een heuveltje werd opgeworpen ter nagedachtenis aan de dode.

Verderop voelt u bij het rondtrappen van de pedalen dat u over de flanken van de Havelterberg rijdt. In de voorlaatste ijstijd (tussen 250 en 130 duizend jaar geleden) duwden de gletsjers vanuit Scandinavië de grond hier op tot stuwwallen. Ondanks zijn bescheiden hoogte van 18 meter boven NAP heeft de Havelterberg grote invloed op zijn omgeving. De 'druk' van de berg zorgt voor sterke kwelwaterstromen in de omgeving, met belangrijke gevolgen voor de specifieke flora.

10 Vóór de doorgaande weg neemt u het fietspad rechtsaf. Meteen daarna gaat u bij de paddenstoel linksaf de weg over het schelpenpad op richting Havelte. Het schelpenpad kruist een klinikerweg. Aan het eind van het fietspad rechtdoor blijven fietsen en op de driesprong links aanhouden. Vervolgens gaat u op de viersprong rechtsaf en op de driesprong links.

In de middeleeuwen deelden Uffelte en het verdwenen dorp Hesselte (ongeveer ter hoogte van Darp) deze Clemenskerk. Met de bouw ervan werd rond 1300 begonnen. Het dorp Havelte ontwikkelde zich dankzij de aanwezigheid van de kerk en overvleugelde het oude Hesselte.

foto: Willem Kolvoort

Helder water

In de buurt van Landgoed Rheebruggen zitten de sloten boordevol leven. Dit is vooral het gevolg van de invloed van het kwelwater. Het uit de bodem komende kwelwater is meestal erg helder. Vooral wanneer het weinig regent, zorgt het kwelwater voor een heldere, redelijk voedselarme sloot waarin het licht diep kan doordringen. Dit heeft tot gevolg dat waterplanten als kranswieren welig tieren en dit zorgt weer voor een rijke waterfauna. Als er daarentegen veel regen valt - zeker in een periode dat het land ernaast bemest wordt - zal er via de bodem voedselrijk water de sloot in sijpelen waardoor de ecologische kwaliteit verslechtert.

11 Nadat u de weg en de brug overgestoken bent, gaat u direct linksaf, Loosweg. Even verderop buigt de weg naar rechts. Aan het eind van deze weg gaat u verder over het fietspad. U komt over de Oude Vaart en neemt daarna de eerste weg links. Bijna aan het eind van deze weg wordt het een goed begaanbaar zandpad. Op de verharde weg aangekomen, gaat u rechtdoor.

12 Aan het eind bij de Ruinerwoldseweg gaat u linksaf. De weg brengt u over de Oude Vaart naar de Drentsche Hoofdvaart. U steekt de brug en de doorgaande weg over en gaat rechtdoor. Na het bord Uffelte slaat u schuin rechts de Schoolstraat in en bent u terug bij het startpunt.

Het Drentse Landschap

© Stichting Het Drentse Landschap (tweede druk, mei 2011)

Bezoekadres: Kloosterstraat 5 – 9401 KD Assen – Postadres: Postbus 83 – 9400 AB Assen
Tel. (0592) 31 35 52 – e-mail: mail@drentslandschap.nl – www.drentslandschap.nl